Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Energetický plán kraje

Seznam konkrétních opatření a nástrojů

Projekt CZ.03.4.74/0.0/0.0/18_092/0014456

„Posílení strategického řízení pro budoucí rozvoj Ústeckého kraje“

Datum zpracování: duben – červen 2021

Úvodní slovo

Studie *Energetický plán kraje – Seznam konkrétních opatření a nástrojů* je podkladovým vstupem pro oblast rozvoje řešenou projektem Posílení strategického řízení pro budoucí rozvoj Ústeckého kraje.

Studie byla zpracována ve prospěch lepší orientace a volby opatření pro oblast rozvoje řešenou v dílčím dokumentu Plán rozvoje Ústeckého kraje – Územní rozvoj (po úpravě Plán rozvoj Ústeckého kraje – Regionální rozvoj).

Ústecký kraj má od roku 2020 schválenou aktualizaci Územní energetické koncepce Ústeckého kraje. Jedná se o strategický dokument podléhající legislativní povinnosti a úpravě[1], který řeší oblast energetiky ve vztahu k celému kraji. Popisuje oblast energetických úspor, využitelnost obnovitelných zdroj energie a definuje cíle v jednotlivých oblastech (9 oblastí zákonem daných a 2 specifické oblasti pro Ústecký kraj). Součástí územní energetické koncepce je variantní strategie řešení systému zásobování Ústeckého kraje energií. Zastupitelství Ústeckého kraje schválilo pro Ústecký kraj tzv. referenční variantu rozvoje.

Energetický plán kraje je, na rozdíl od Územní energetické koncepce, dokumentem vztahujícím se pouze na oblast majetku Kraje. Jedná o střednědobý plánovací dokument, který pro Kraj představuje nejen určující směr vývoje v oblasti energetiky krajského hospodářství, ale rovněž nástroj pro účinné řízení spotřeby energie.

Na předkládaný Energetický plán kraje pak musí, po jeho schválení, navazovat prováděcí úroveň v podobě akčních plánů. Aby celý tento energetický „ekosystém“ mohl být životaschopný a dokázal naplňovat cíle vytýčené energetickým plánem, je nezbytné vytvořit tým lidí v čele s energetickým manažerem a zavést do organizace kraje systém energetického managementu.

Předkládaný dokument *Energetický plán kraje – Seznam konkrétních opatření a nástrojů* popisuje konkrétní opatření a nástroje, které jsou v Ústeckém kraji v současné době realizovány.

[1] Zákon č. 406/2000 Sb., zákon o hospodaření energií; Nařízení Vlády ČR č. 232/2015 Sb., o státní energetické koncepci a o územní energetické koncepci.

Obsah

Úvodní slovo ... 2
Obsah ... 3
Seznam tabulek a grafů ... 4
Výchozí stav pro zpracování ... 5
Energetická politika kraje ... 8
Návrhová část ... 10
Okrajové podmínky energetického plánování ... 10
Oblasti hospodaření energií podle klíčových priorit ... 11
Klíčová priorita 1 ... 11
Klíčová priorita 2 ... 11
Klíčová priorita 3 ... 12
Nástroje implementace a financování ... 13
Krajský energetický management ... 13
Koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území, komunitní energetika ... 14
Síť veřejných energetiků ... 14
Financování projektů ... 15
Plán rozvoje Ústeckého kraje ... 17
Shrnutí, závěr, doporučení ... 18

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Přehled spotřeby elektřiny a zemního plynu v objektech v majetku kraje v roce 2020..... 6
Graf 1: Přehled rozložení spotřeba elektřiny a zemního plynu dle tabulky 1 6

Výchozí stav pro zpracování

Energetický plán Ústeckého kraje (*dále jen „EPÚK“*) je dokumentem určujícím priority a směr vývoje energetického hospodářství v majetku Ústeckého kraje.

Ústecký kraj v současnosti prochází velmi intenzívním vývojem v oblasti vnímání energetiky celého kraje a rovněž vlastního energetického hospodářství. Doposud byla oblast energetiky omezena zejména na opatření spojená s rekonstrukcemi objektů, nákupem elektřiny a zemního plynu na Komoditní burze a informováním představitelů obcí o vývoji energetiky a možnostech energetických úspor v článcích publikovaných v celokrajských Listech Ústeckého kraje. První „vlaštovkou“ je projekt energetických úspor, realizovaných na objektech v majetku Kraje, metodou EPC (Energy Performace Contracting = energetické úspory se zaručeným výsledkem).

V současnosti je pod taktovkou Zelené dohody pro Evropu (Green Deal for EU) připravován strategický projekt Ústeckého kraje, který by mohl zásadním způsobem pomoci změnit přístup kraje k problematice energetiky, a to v kontextu celého území Ústeckého kraje. Zásadní dopad by úspěch tohoto projektu mohl mít i na vyhlídky vlastního energetického hospodářství kraje.

Do energetického plánu je zařazeno celkem 553 objektů (definováno podle počtu odběrných míst elektřiny s tím, že na jedno odběrné místo může být napojeno více budov). Dalších 15 objektů je ve správě společnosti Krajská zdravotní, a.s., pro kterou je i nadále počítáno pouze se zajišťováním nákupu komodity (elektřina a zemní plyn), jelikož se jedná o autonomní organizaci, na jejíž spotřebu energie nemá Kraj vliv.

Do objektů v majetku kraje je dodávána elektřina, zemní plyn, teplo ze SZTE a voda. Podrobný přehled o spotřebě energií má úřad pouze u spotřeby elektřiny a zemního plynu, a to z důvodu centralizovaného nákupu těchto komodit. Sběr informací je prováděn jednou za 2 roky.

Náklady na nákup energií a vody nejsou k dispozici a do přehledu nejsou uváděny (Tabulka 1). Orientační hodnota ročních nákladů na nákup elektřiny a zemního plynu je 230 mil. Kč v cenách roku 2021. Roční náklady na teplo ze SZTE a vodu jsou stanoveny odborným odhadem ve výši 100 mil. Kč, opět v cenách roku 2021.

Tabulka 1: Přehled spotřeby elektřiny a zemního plynu v objektech v majetku kraje v roce 2020

Druh energie	Organizace	MWh
Elektřina	Krajská zdravotní, a.s.	29 479
	Ostatní organizace	25 538
Zemní plyn	Krajská zdravotní, a.s.	13 778
	Ostatní organizace	45 958
Celkem		**114 753**

Graf 1: Přehled rozložení spotřeba elektřiny a zemního plynu dle tabulky 1

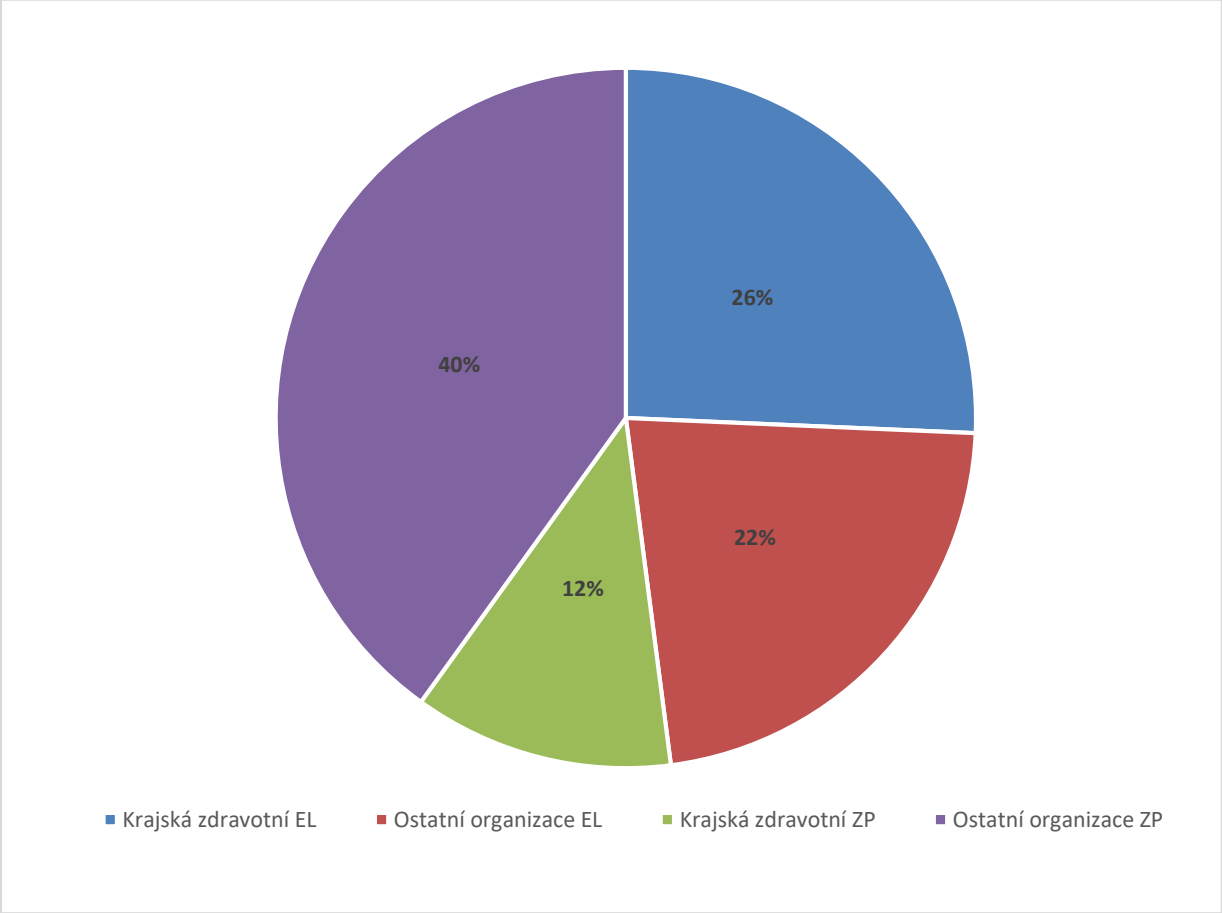

Obchodováním s elektřinou a zemním plynem na komoditní burze bylo dosaženo významných úspor nákladů na energie. V posledních letech lze pozorovat významný obrat v cenách obou komodit a nárůst nákladů na jejich nákup. I přesto lze v daném případě uvažovat o úsporách nákladů, jelikož lze předpokládat, že tato forma obchodu vede k zajištění trvale výhodných cen obchodovaných komodit.

Z hlediska plnění legislativních povinností v oblasti energetické legislativy, zejména zákona č. 406/2000 Sb., zákon o hospodaření energií, a prováděcích vyhlášek (vyhláška č. 264/2020 Sb., o energetické náročnosti budov, vyhláška č. 140/2021 Sb., o energetickém auditu), je povinnost přenesena z velké části na jednotlivé organizace. Vzhledem k celkovému počtu objektů a budov je poměrně obtížné bez zavedeného funkčního a personálně zajištěného energetického managementu zajistit dodržování všech povinností vyplývajících z energetické legislativy.

V roce 2018 byl na základě výstupů z provedených analýz potenciálů úspor energie na vzorku 31 objektů (do projektu vstupovalo pouze 10 objektů) vybrán konzultant pro výběr dodavatele energetických služeb na realizaci úspor metodou EPC jako pilotního projektu na majetku Ústeckého kraje. V roce 2019 pak proběhlo vlastní jednací řízení s uveřejněním se třemi účastníky řízení a byla vybrána vítězná nabídka. V roce 2020 byla podepsána Smlouva o energetických službách určených veřejnému zadavateli a proběhla vlastní realizace energeticky úsporných opatření. Pilotní projekt ukázal, že lze projekty energetických úspor metodou EPC v podmínkách Ústeckého kraje realizovat, přičemž vítězná nabídka výrazně předčila všechna očekávání predikovaná prvotními analýzami. O kvalitách projektu rovněž svědčí ocenění APES za 2. nejlepší projekt realizovaný metodou EPC v roce 2020.

V oblasti využití obnovitelných zdrojů energie na majetku kraje není v současnosti jasně definovaný přístup a realizované projekty jsou víceméně demonstrační nebo vlastní iniciativa vedení jednotlivých organizací.

Energetická politika kraje

Základními koncepčními a strategickými dokumenty kraje jsou Strategie rozvoje Ústeckého kraje a Územní energetická koncepce Ústeckého kraje. Vzhledem k časovému posunu při zpracování obou dokumentů se Strategie rozvoje Ústeckého kraje energetikou příliš nezabývá, což ostatně souvisí s nízkým zájmem kraje o tuto oblast ještě před rokem 2017. Aktualizovaná Územní energetická koncepce kraje však Strategii rozvoje kraje reflektuje a společně tak určují směr a priority rozvoje kraje. Pro samotné energetické hospodářství kraje je však potřeba konkrétnější podoba koncepce úspor a naplňování cílů definovaných ve strategických dokumentech, zejména závěry uvedené v bodě 7.8, v obecnější rovině pak závěry uvedené v Kapitole 6. a Kapitole 7. Územní energetické koncepce. Energetický plán Ústeckého kraje (EPÚK) je právě tím dokumentem, který definuje konkrétní priority, směr, cíle a nástroje pro jejich naplnění.

Obecnými prioritami energetické politiky Ústeckého kraje jsou:

- zlepšit hospodárnost užití energie snižováním energetické náročnosti hospodářství v majetku kraje;
- zavedení a systematizace agendy krajského energetického managementu, koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území;
- zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a druhotných zdrojů energie na celkových dodávkách energie do energetického hospodářství v majetku kraje;
- podpora rozvoje vodíkové ekonomiky a cirkulární ekonomiky na území Ústeckého kraje a na majetku kraje;
- podpora rozvoje bezemisní mobility na území Ústeckého kraje.

Charakter Územní energetické koncepce kraje, na rozdíl od obdobných koncepcí měst, neumožňuje příliš využít v koncepci publikovaných analytických dat pro kvantifikaci konkrétních cílů v Energetickém plánu. Svou roli při stanovení a kvantifikaci cílů dále sehrává skutečnost, že Územní energetická koncepce byla zpracována a schválena před přijetím Zelené dohody pro Evropu, čili zásadním dokumentem EU pro dekarbonizací energetiky a dalších sektorů hospodářství EU. Cíle stanovené koncepcí v oblasti transformace uhelné energetiky, ale i další cíle, jsou nastaveny na plnění cílů v oblasti klimatu pro rok 2030, nikoliv pro rok 2050, kdy bychom měli dosáhnout uhlíkové neutrality EU. V tomto kontextu je nutné nastavit cíle energetického plánu nad cíle stanovené ve strategických dokumentech.

Základní premisou při stanovení cílů bylo splnění cílů definovaných v Rámci politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2021-2030 s návazností na Evropský plán 2050. EU se do roku 2030 zavázala ke snížení emisí skleníkových plynů o alespoň 40 % oproti roku 1990, k dosažení podílu obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě ve výši 32 % a ke zvýšení energetické účinnosti o 32,5 %.

V Energetickém plánu kraje byl stanoven základní cíl dosažení úspory na konečné spotřebě energie v objektech v majetku kraje[2] ve výši 20 % do roku 2030[3]. Cíle týkající se výše využívání energie z obnovitelných zdrojů a úspoře emisí CO_2 mohou být explicitně stanoveny v akčních plánech pro kratší časové úseky.

Z obecných priorit energetické politiky Ústeckého kraje byly pro Energetický plán na období 2021-2030 definovány následující 3 klíčové priority:

- snižování energetické náročnosti hospodářství v majetku kraje realizací opatření vedoucích k úsporám energie, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a druhotných zdrojů energie na celkových dodávkách energie do energetického hospodářství v majetku kraje;
- zavedení a systematizace agendy krajského energetického managementu, koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území, komunitní energetika;
- rozvoje bezemisní mobility na území Ústeckého kraje.

Z časového hlediska je pak nezbytné stanovené cíle průběžně vyhodnocovat a s ohledem na omezující vnější i vnitřní vlivy aktualizovat a zpřesňovat klíčové priority.

[2] Do majetku kraje spadá rovněž síť nemocnic ve správě Krajské zdravotní, a.s., která je z Energetického plánu vyřazena, nicméně, po dohodě vedení Ústeckého kraje a vedení Krajské zdravotní lze cíle promítnout na celý majetek kraje.
[3] Rokem referenčním spotřeby energie pro verifikaci plnění cílů je rok průměrná spotřeba energie za roky 2019 a 2020 přepočtená na normovaný klimatický. Přepočet a okrajové podmínky budou uvedeny v příloze Energetického plánu Ústeckého kraje.

Návrhová část

Stanovené cíle a související priority jsou součástí energetické politiky kraje a jejich dosažení a splnění je nejen vizitkou Ústeckého kraje jako instituce, ale rovněž příkladem pro občany kraje, municipality i podnikatelský sektor v kraji. V této části dokumentu jsou popsány okrajové podmínky energetického plánování a rozpracována oblasti hospodaření energií podle jednotlivých klíčových priorit.

Okrajové podmínky energetického plánování

Záměry, rozhodnutí a opatření ve vztahu k nakládání energií musí být v souladu se strategickými dokumenty, zejména Územní energetickou koncepcí Ústeckého kraje a Strategií rozvoje Ústeckého kraje, dále musí být v souladu s přijatým Plánem transformace Ústeckého kraje (PTÚK).

Opatření realizovaná na majetku kraje musí směřovat k naplnění cílů stanovených tímto Energetickým plánem.

Energetický plán bude pravidelně vyhodnocován a aktualizován. V návaznosti na Energetický plán bude pravidelně vytvářen a vyhodnocován Akční plán pro oblast hospodaření energií na majetku kraje.

Opatření navrhovaná na základě tohoto Energetického plánu budou přijímána standardizovaným postupem dle připravované směrnice Krajského úřadu Ústeckého kraje o projektovém řízení. Totéž platí i v opačném případě, kdy budou navrhována opatření od vedení příslušných organizací. V takovém případě bude posuzován soulad s tímto Energetickým plánem.

Projektované a připravované rekonstrukce, renovace, modernizace nebo nová výstavba musí směřovat k nízkoenergetickému standardu minimálně v úrovni doporučených hodnot dle požadavků prováděcí vyhlášky o energetické náročnosti budov[4]. Současně bude vyhodnocována možnost využití obnovitelných zdrojů energie s ohledem na ekonomické, ekologické a komplexní parametry opatření.

Na majetku kraje bude průběžně probíhat identifikace potenciálu úspor energie s cílem definovat soubory objektů pro realizaci projektů s garantovaným výsledkem (metoda EPC). Realizace opatření touto metodou a s využitím dotačních programů bude preferována.

[4] Vyhláška č. 264/2020 Sb., o energetické náročnosti budov

Oblasti hospodaření energií podle klíčových priorit

Klíčová priorita 1

Priorita 1.1 - Snižování energetické náročnosti hospodářství v majetku kraje realizací opatření vedoucích k úsporám energie

Ústecký kraj má ve svém majetku převážně objekty nevýrobního charakteru, jako jsou školní budovy, speciální mateřské školy, objekty sociální péče a domovy důchodců. Smyslem této priority je dosažení optimálního provozního a fyzického stavu objektů, při kterém bude zajištěna minimální spotřeba energie na jejich provoz bez omezení kvality užívání objektů. Dosažení takového stavu umožní vyšší míru implementace vlastních obnovitelných zdrojů energie, významně zvýší energetickou bezpečnost a zároveň přispěje k zajištění trvale udržitelné energetiky kraje.

Priorita 1.2 - Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a druhotných zdrojů energie na celkových dodávkách energie do energetického hospodářství v majetku kraje

Tato priorita zcela úzce souvisí s klimatickými cíli EU ve snaze o dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050. Kromě jádra není přímá alternativa k v současnosti využívaným fosilním primárním zdrojům energie. V současnosti se hledají cesty pro „čisté“ využití zemního plynu, bez hlavních zdrojů obnovitelné energie jako je sluneční energie, větrná nebo geotermální energie se cíle naplnit pravděpodobně nepodaří. Zvýšení podílu vlastních obnovitelných zdrojů energie na objektech v majetku kraje rovněž zvýší energetickou soběstačnost a energetickou bezpečnost.

Klíčová priorita 2

Priorita 2.1 - Zavedení a systematizace agendy krajského energetického managementu

Zavedení a dodržování zásad energetického managementu je neodmyslitelnou součástí řízení energetického hospodářství kraje. Bez systematického dlouhodobého řízení nelze dosáhnout cílů definovaných pro prioritní oblast 1. Institut krajského energetického managementu musí být ukotven v organizační struktuře úřadu jako průřezová organizační jednotka. Samotné „výkonné jádro“ činností pak může existovat mimo Krajský úřad například v podobě jednoho ze 4 nosných pilířů Transformačního centra Ústeckého kraje (strategický projekt Ústeckého kraje do FST).

Priorita 2.2 - Koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území

Přestože jsou v tomto dokumentu stanoveny priority a cíle pro energetické hospodářství v majetku kraje, nelze opomenout skutečnost, že základní strategické dokumenty řeší celé území Ústeckého

kraje. Rovněž z pohledu dopadů transformace do regionu nelze vlastní energetické hospodářství kraje vytrhnout z kontextu „celistvosti“ území Ústeckého kraje. Zásady energetického managementu by tak měly být též součástí procesu zefektivnění veřejné správy kraje.

Priorita 2.3 - Komunitní energetika

Jedním z diskutovaných témat transformačních procesů v energetice je řízená decentralizace energetických zdrojů, která bude schopna bez omezení kvality dodávek energie přispět k energetické bezpečnosti při přechodu na bezemisní energetiku. Komunitní energetika je součástí Smart aktivit při využívání „nestabilních“ obnovitelných zdrojů energie a podporuje (a zároveň ke své činnosti potřebuje) rozvoj řízení distribučních sítí zejména v lokálním měřítku (prvky Smart grids). Umožňuje aktivní zapojení veřejného sektoru, občanů i podnikatelských subjektů do řetězce výroba-distribuce-spotřeba energie a mění zaběhlé rozdělení na výrobce a spotřebitele energie.

Klíčová priorita 3

Priorita 3.1 - Rozvoj bezemisní mobility na území Ústeckého kraje

Vodík a baterie jsou považovány za klíčové stavební prvky architektury bezemisní ekonomiky (energetiky, mobility). Ústecký kraj má již více než 100 letou tradici s výrobou a využíváním vodíku v chemickém průmyslu. Na území Ústeckého kraje se nachází významné ložisko lithia, tedy jednoho z klíčových chemických prvků moderních bateriových systémů. Ústecký kraj je rovněž jedním z nejvíce strukturálně postižených regionů v ČR. Spojení výroby zeleného vodíku z obnovitelných zdrojů energie, těžby lithia, výroby a vývoje bateriových systémů, chemického průmyslu a bezemisní mobility nabízí téměř příkladnou symbiózu a umožňuje rychleji rozvíjet oblast energetického hospodářství doposud prakticky zcela závislou na fosilních zdrojích, kterou je doprava (středem zájmu je především osobní a veřejné doprava, tedy doprava zajišťující obslužnost v prostředí s vyšší koncentrací obyvatel jako jsou města).

Nástroje implementace a financování

Naplnění priorit a cílů energetické politiky se neobejde bez realizace konkrétních aktivit a zajištění potřebného financování. K tomuto účelu jsou definovány potřebné nástroje.

Krajský energetický management

Energetický management je jednou z hlavních klíčových priorit při transformaci kraje. Proces transformace je dlouhodobý proces, který je nezbytné řešit řízeně a efektivně. Zavedení a následné dodržování zásad energetického managementu je proto neodmyslitelnou součástí řízení energetického hospodářství v majetku kraje (vazba na PRÚK) a koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje (vazba na strategické dokumenty kraje a PTÚK). Energetický management by však neměl být vázán pouze na proces transformace, ale měl by být základem architektury řízení energetiky Ústeckého kraje.

Implementace krajského energetického managementu do vlastního energetického hospodářství kraje, organizační struktury, ale i veřejné správy Ústeckého kraje musí být provedena citlivě se zřetelem na nutnost zajištění vysoké míry kompetencí energetického manažera, resp. celého týmu, při respektování organizační struktury úřadu a zachování dostatečné samostatnosti vedení jednotlivých organizací v otázkách energetiky a energetických úspor. Jednou z možných forem implementace se zabývá strategický projekt Ústeckého kraje připravovaný do FSP v podobě Transformačního centra Ústeckého kraje. Součástí Transformačního centra jako jeden ze 4 nosných pilířů by mělo být Energetické centrum Ústeckého kraje.

V současné době neexistuje na Krajském úřadu koordinovaný přístup v oblasti energetické efektivity, tj. posuzování a schvalování energeticky efektivních řešení a jejich zohlednění v projektech realizovaných z úrovně jednotlivých odborů Krajského úřadu a organizací zřizovaných krajem.

Vzhledem k tomu, že se jedná o průřezovou oblast téměř všemi agendami Krajského úřadu, bude energetický management plnit metodickou, poradenskou, ale i schvalovací roli v rámci přípravy a realizaci energeticky úsporných opatření a projektů.

Součástí energetického managementu je dále:

- zavedení databáze všech objektů v majetku kraje, zajištění měření a pravidelná analýza spotřeba energií a vody v objektech;
- návrhy krátkodobých a dlouhodobých cílových hodnot spotřeby energií a průběžná realizace opatření k dosažení úspor a stabilizace výdajů za energie;

- zajištění nákupu energií – nákup komodit jako elektřina a zemní plyn může být procesně řešen jiným útvarem;
- zajištění odborných analýz a poradenství v rámci přípravy projektů realizovaných metodou EPC a dalších investičních projektů kraje z hlediska energetické efektivity na základě zjištěných dat o energetické spotřebě v objektech; vyhodnocování nákladové efektivity opatření a dle výsledku analýz hledání nejefektivnějších způsobů snižování energetické náročnosti budov (s nejvyšším poměrem úspor ve vztahu k předpokládaným investicím);
- zajištění souladu s energetickou legislativou - garance a zajištění plnění legislativních povinností všech organizací zřízených Krajským úřadem, včetně Krajského úřadu[5];
- zastřešující soubor činností, do kterého lze zahrnout Územní energetickou koncepci, Energetický plán a Akční plány včetně návrhu a realizace energeticky úsporných opatření s cílem postupného naplnění definovaných cílů energetické politiky Ústeckého kraje;
- propojování analytických podkladů k Územní energetickou koncepci Ústeckého kraje (ÚEK), ZÚR, Strategie rozvoje Ústeckého kraje (SRÚK);
- osvěta mezi technickými správci budov a jejich uživateli o efektivním způsobu užívání budov a zařízení (kontrola vnitřních teplot, správné uživatelské chování, atd.);
- evaluace cílů energetické politiky Ústeckého kraje.

Koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území, komunitní energetika

Krajský energetický management není orientovaný pouze na vlastní energetické hospodářství kraje, ale jeho smyslem je též energetické poradenství pro veřejný i soukromý sektor, pomoc při přípravě projektů energetické efektivity a projektů podporující transformaci energetiky, vzdělávání, osvěta na území Ústeckého kraje. Podpora se zaměří rovněž na vznik energetických komunit a na realizace projektů komunitní energetiky v Ústeckém kraji, včetně pilotního ověřování se zapojením majetku kraje.

Síť veřejných energetiků

Veřejná správa často nemá personální možnosti pro vypořádání se s tématem transformace regionu vlastními prostředky. Zůstává v tom tzv. sama a spoléhá se prakticky výhradně na podnikatelskou sféru. Na tom samozřejmě není nic špatného a koncept krajského energetického managementu na tom ani nic měnit nechce, chybí zde však koncepční přístup a strategie. Strategie a koncepční přístup jsou

[5] Zákon č. 406/2000 Sb., zákon o hospodaření energií

důležité z hlediska zkvalitnění úrovně života ve městech a na venkově, zlepšení kvality životního prostředí, zlepšení komunikace mezi správou města nebo obce a jejich obyvateli a v neposlední řadě i zlepšení ekonomické situace obyvatel.

Projekt krajského energetického managementu proto navrhuje zřízení tzv. Sítě veřejných energetiků situovaných v okresních městech na území Ústeckého kraje, která by se měla věnovat poskytování služeb primárně veřejné správě. Hlavními činnostmi sítě veřejných energetiků je:

- rozvoj energetických společenství – role koordinátora a poradce se zapojením Místních akčních skupin (MAS);
- poradenství při zavádění energetického managementu na území Ústeckého kraje, zapojení objektů v majetku municipalit do krajského datového systému (Portabo) a případné poskytování analytických služeb;
- poradenství v oblasti základních povinností municipalit ve vazbě na energetickou legislativu[6] energetice a vodní hospodářství;
- poradenství při tvorbě koncepčních a strategických dokumentů, Energetických nebo Akčních plánů.

Financování projektů

Základním finančním rámcem uvažovaným v Energetické plánu ve vztahu k majetku kraje je rozpočet kraje. Naplnění cílů stanovených Energetickou politikou Ústeckého kraje bude vyžadovat značný objem finančních prostředků a je tedy nutné základní finanční rámec rozšířit o další způsoby financování projektů.

Mezi již v současnosti využívané zdroje kofinancování projektů patří dotace. Vzhledem k charakteru projektů, které se týkají tohoto Energetického plánu, lze využít v programovém období 2021-2027 finanční prostředky z evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF), Modernizačního fondu (prostředky z EU ETS), Fondu pro spravedlivou transformaci nebo evropského fondu Facilita na podporu oživení a odolnosti (RRF).

[6] Zákon č. 406/2000 Sb., zákon o hospodaření energií

Operační program Životní prostředí (Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

- Životní prostředí – specifický cíl 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti
- Životní prostředí – specifický cíl 1.2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů

Modernizační fond (EU ETS)

- Nové obnovitelné zdroje v energetice (RES+)
- Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře (ENERGov)
- Komunitní energetika (KOMUNERG)
- Modernizace soustav veřejného osvětlení (LIGHTPUB)
- Modernizace veřejné dopravy (TRANSGov)

Operační program Spravedlivá transformace (Fond pro spravedlivou transformaci)

- Investice do zavádění technologií, jakož i do systémů a infrastruktur pro cenově dostupnou čistou energii, včetně technologií skladování energie a do snižování emisí skleníkových plynů
- Investice do energie z obnovitelných zdrojů v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001, včetně kritérií udržitelnosti v ní stanovených a do energetické účinnosti, mimo jiné za účelem snížení energetické chudoby
- Investice do inteligentní a udržitelné místní mobility, včetně dekarbonizace odvětví místní dopravy a jeho infrastruktury
- Investice do posílení oběhového hospodářství mimo jiné předcházením vzniku odpadů, jejich snižováním, účinným využíváním zdrojů, opětovným používáním a recyklací

Evropský fond Facilita na podporu oživení a odolnosti (RRF)

- Snižování spotřeby energie
- Transformace průmyslu a přechod na čistší zdroje energie

Dalším způsobem financování projektů je realizace metodou EPC, tedy financováním z budoucím úspor. Touto metodou lze realizovat soubory opatření, které musí být ekonomicky efektivní, což z projektů většinou vylučuje opatření na obálce budovy a rozsáhlé rekonstrukce technických zařízení budov. V případě kombinovaného financování projektů při souběhu metody EPC a dotační podpory lze realizovat i projekty generující značné úspory energie.

Plán rozvoje Ústeckého kraje

11 Regionální rozvoj

Opatření 11.1.3 Energetika

Cíl: Zkoordinovat a zefektivnit energetiku a nakládání s energiemi na území kraje

Klíčové projekty:

- Zavedení energetického managementu kraje a jeho majetku vč. potřebného institucionálního zabezpečení
- Zavedení funkčního modelu pro projekty komunitní energetiky

Typové projekty:

- Projekty komunitní energetiky
- Zavádění a systematizace agendy energetického managementu ÚK a jeho majetku
- Projekty realizující princip EPC (Energy Performace Contracting = energetické úspory se zaručeným výsledkem) – provazba na tematickou oblast Vnitřní agenda

Podpůrná činnost:

- Systematizace energetického poradenství obcím
- Spolupráce při rozvoji vodíkové ekonomiky
- Metodická podpora vzniku a realizace projektů v oblasti energetiky a energetických úspor na majetku ÚK

Shrnutí, závěr, doporučení

Energetický plán kraje Ústeckého kraje je střednědobým plánovacím dokumentem shrnujícím energetickou politiku kraje, určujícím směr vývoje v oblasti energetiky krajského hospodářství a stanovujícím priority a cíle, kterých chce kraj v oblasti hospodaření se svým majetkem dosáhnout. Představuje nástroje implementace a možnosti financování opatření. Zároveň vytváří rámec pro podporu a spolupráci s městy a obcemi v kraji. Na schválený Energetický plán kraje pak musí navazovat prováděcí úroveň v podobě akčních plánů.

V rámci energetické politiky kraje byl v souladu s národními cíli a evropskou politikou v oblasti klimatu a energetiky pro období 2021-2030 stanoven základní cíl dosažení úspory na konečné spotřebě energie v objektech v majetku kraje[7] ve výši 20 % do roku 2030[8].

Pro dosažení stanoveného cíle byly definovány 3 priority:

- snižování energetické náročnosti hospodářství v majetku kraje realizací opatření vedoucích k úsporám energie, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a druhotných zdrojů energie na celkových dodávkách energie do energetického hospodářství v majetku kraje;
- zavedení a systematizace agendy krajského energetického managementu, koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území, komunitní energetika;
- rozvoje bezemisní mobility na území Ústeckého kraje.

Kraj má dosud nedostatek komplexních projektových záměrů v oblasti energetiky (dosud spíše v rámci úvah), na druhou stranu realizuje a připravuje řadu konkrétních záměrů energetických úspor v budovách (realizují jiné odbory KÚ ÚK).

Ústecký kraj má jedinečnou příležitost, kterou představuje období transformace energetiky související s odklonem od energetického využívání uhlí, aby zefektivnil své vlastní energetické hospodářství a pomohl celému kraji na cestě k moderní energetice a prosperitě.

Zavedením krajského energetického managementu a realizací Transformačního centra ústeckého kraje dostane k dispozici potřebné nástroje transformaci úspěšně zvládnout.

[7] Do majetku kraje spadá rovněž síť nemocnic ve správě Krajské zdravotní, a.s., která je z Energetického plánu vyřazena, nicméně, po dohodě vedení Ústeckého kraje a vedení Krajské zdravotní lze cíle promítnout na celý majetek kraje.
[8] Rokem referenčním spotřeby energie pro verifikaci plnění cílů je rok průměrná spotřeba energie za roky 2019 a 2020 přepočtená na normovaný klimatický. Přepočet a okrajové podmínky budou uvedeny v příloze Energetického plánu Ústeckého kraje.